

Francija

Esošā situācija

Latvijas-Francijas ārējo tirdzniecību un investīciju plūsmu 2018.gadā bremzēja zemi globālās, Eiropas un Francijas ekonomikas izaugsmes tempi, Francijas uzņēmumu peļņas pieauguma samazināšanās tendence, kā arī pieticīgas nākotnes prognozes. Industriālā sektora izaugsmi 2015.- 2017. gadā stimulēja galvenokārt ārēji faktori: zemas banku aizdevumu likmes, EUR vājums, kā arī enerģijas un izejmateriālu zemās cenas.

2018.gada Francijas IKP pieaugums prognozēts 1,8% apmērā. Arī 2017.gadā IKP pieaugums bija 1,8 %, kas ir augstākais kāpums kopš 2008.gada.

Pēc CNUCED¹ datiem 2015. gadā Francija iekļaujas TOP 10 valstu globāla mēroga 10.vietā (atpaliekot aiz ASV, Ķīnas (2. un 3.pozīcija ar Šanhaju nodalīti), Nīderlandes, Lielbritānijas, Singapūras, Indijas, Brazīlijas un Kanādas) ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) piesaistē. Tātad, Eiropas Savienības ietvaros Francija ir trešā vietā ĀTI piesaistē aiz Nīderlandes un Lielbritānijas.

CNUCED² apkopotie dati par 2017.gadu liecina, ka ārvalstu tiešo investīciju plūsma visā pasaulē pagājušā gadā samazinājusies par 23%. Tomēr Francija spējusi palielināt ārvalstu tiešo investīciju apjomu 2017.gadā. Ja 2016.gadā tas bija 35 miljardi USD, tad 2017.gadā ĀTI apjoms sasniedza 50 miljardus USD. 2017.gadā ĀTI plūsma palielinājusies uz Āzijas valstīm.

Atbilstoši European Investment Monitor EY datiem, TOP 10 sektori ĀTI piesaistē Francijā 2015.gadā bija sekojoši: informācijas tehnoloģijas (73 ĀTI projekti), komercpakalpojumi (50 ĀTI projekti), aprīkojums (50 ĀTI projekti), ķīmija (36 ĀTI projekti), pārtika (31 ĀTI projekts), metalurģija (27 ĀTI projekti), automobiļu būve (26 ĀTI projekti), zemes transports (22 ĀTI projekti), enerģija (elektrības ražošana) (21 ĀTI projekts), minerālu produkti (21 ĀTI projekts). Kopumā Francijā īstenoti 598 ĀTI projekti dažādās nozarēs 2015.gadā.

LIAA pārstāvniecība Francijā saskata Latvijas komersantiem eksporta iespējas sekojošos sektoros- kokrūpniecība un koka būvniecība, bioloģiskā (BIO) pārtika un BIO tekstils, mašīnbūve, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) un jaunuzņēmumu attīstība, kā arī tūrisms. LIAA pārstāvniecības Francijā komunikācijā ar Francijas lielo uzņēmumu apvienību MEDEF (Mouvement des entreprises de France) saskaņotas četras nozares, kurās ir Latvijas un Francijas **abpusējas abu valstu uzņēmumu** eksporta un investīciju plūsmas intereses: IKT, aizsardzība, transports un enerģētika (tēmu izvērsums zemāk).

Potenciālās iespējas sektoros

1.Kokmateriāli, koka karkasa mājas, kā arī koksnes produkti vairāku gadu garumā ieņem vadošo lomu starp Latvijas eksporta produktiem uz Franciju. Pēdējo 10 gadu laikā koka būvniecība ir trīskāršojusies Francijā. Pēdējos gados aiz vien populārāka kļūst koka daudzstāvu apbūve.

2.BIO pārtika un BIO tekstils

¹ Conference des Nations Unies sur le commerce et le developpement

² Conference des Nations Unies sur le commerce et le developpement

Francijā bioloģiskajiem produktiem ir strauji pieaugoša tirgus daļa. Francijā ir otrs lielākais Bio produkcijas tirgus Eiropā aiz Vācijas. Bio produkcijas apgrozījuma apjomi iepriekšējā gadā Francijā pārsniedza 5 miljardu EUR vērtību. 2015.gada ietvaros Bio pārtikas tirdzniecības apjumu kāpums bija 10%, salīdzinot ar 2014.gadu. Tiek prognozēts, ka Bio pārtikas tirgus arī turpmākajos gados piedzīvos pozitīvu izaugsmi.

Šobrīd Bio produktu imports Francijā sastāda 25% no kopējā patēriņa. Veikalu ķēdes turpina attīstīt *Privātās Bio preču zīmes*, kas šobrīd aizņem 47% no bioloģisko produktu tirgus daļas. Privātās preču zīmes dod patērētāja uzticības kredītu, jo produkts tiek tirgots ar atpazīstama vietējā lielveikala zīmolu. Tiek radīta uzticība jauniem produktiem, arī tādiem, kas nav ražoti Francijā.

3. Mašīnbūve - šis sektors ir Francijas lielākais eksporta sektors ar lielu ekonomisko aktivitāti un ietekmi uz Francijas IKP izaugsmi, tomēr Latvijas uzņēmumi un augstskolas pasīvi izmanto sadarbības iniciāšanu ar Francijas mašīnbūvas uzņēmumiem, kā arī augstskolām.

Francijas aviācijas nozares uzņēmumi (piemēram, SAFRAN, Zodiac Aerospace un citi) ir izteikuši gatavību sadarboties ar Latvijas mašīnbūves uzņēmumiem, tomēr tas līdz šim nav izdevies, jo Latvijas uzņēmumi nav sertificēti piegādēm aviācijas nozarei. Latvijas uzņēmumiem, kas būtu gatavi veikt piegādes Francijas, kā arī citu valstu aviācijas uzņēmumiem, nepieciešams nodrošināt produkcijas, kā arī biznesa vadības sertifikāciju atbilstoši Beļģijā, Briselē bāzētās Starptautiskās Aviācijas un kosmosa Kvalitātes Grupas (International Aerospace Quality Group) izstrādātajiem standartiem AS 9100, AS 9110 un AS 9120

4. Informācijas tehnoloģijas un jaunuzņēmumu attīstība- Novērojams IT pakalpojumu pieprasījuma pieaugums un Latvijas IT uzņēmumu sekmīga darbība Francijas tirgū. Par sadarbību ar Latvijas IT jomas, kā arī citu sektoru jaunuzņēmumiem (start-up) LIAA pārstāvēniecībā Francijā ir interesējušies dažādu nozaru uzņēmumi no Francijas.

Aizvadītais gads ir bijis īpaši veiksmīgs franču start-up sektorā, Parīzei kļūstot par otro Eiropas start-up galvaspilsētu (16% no piesaistītā kapitāla ES ietvaros) aiz Londonas (34% no piesaistītajām investīcijām).

Arī tādas Parīzes biržas indeksa CAC40 kompānijas kā Group PSA, AXA, Engie, Air liquide ir aktīvi veikušas investīcijas Francijas start-up uzņēmumos 2016. un 2017.gadā.

Francijas valsts un Parīzes pilsēta 2017.gadā īstenoja programmu French Tech Ticket ar mērķi piedot starptautisku akcentu franču start-up ekosistēmai, piesaistot Parīzē labākos talantus, lai tie radītu un attīstu start-up uzņēmumus Francijā. 2017.gadā Parīzē izveidots lielākais pasaulē start-up inkubators "STATION-F".

Šajā kontekstā paveras plašas iespējas attīstīt sadarbību starp Latvijas un Francijas tehnoloģiju uzņēmumiem un start-up platformām.

5. Tūrisma pakalpojumi- pēdējo 10 gadu laikā Francijas tūristu skaits Latvijā pieaudzis 8 reizes. Pozitīva ietekme tūrisma plūsmas pieaugumā bija aviokompāniju Air Baltic un Wizz Air (līdz 2015.gada vidum) tiešajiem reisiem maršrutā Parīze-Rīga-Parīze. Tomēr 2015.gadā tūrisma plūsma samazinājās³, kas varētu būt saistīts ar zemo cenu aviokompānijas Wizz Air tiešo reisu nodrošināšanas pārtraukšanu 2015.gada vidū. Arī Francijas investors "DoDo Hotel" LIAA pārstāvēniecībai Francijā darīja zināmu, ka aviokompānijas Wizz Air reisu pārtraukšana maršrutā Parīze-Rīga-

³ Atbilstoši Latvijas Bankas datiem Latvijā ienākošansi tūrisms novērtēts 11 milj.apmērā 2013. un 2014.gadā, bet 8 milj.apmērā 2015.gadā.

Parīze, negatīvi ietekmē ienākošā tūrisma apjomu no Francijas. Tūrisma plūsmas aktivitātes atjaunošanai būtu nepieciešams apsvērt iespējas paplašināt tiešo reisu galamērķus Francijā, kā arī zemo cenu aviokompāniju lidojumus starp Latviju un Franciju.

Sagatavoja LIAA pārstāvniecības Francijā vadītāja S.Gulbe